
2004-06-17

PERSCOMMUNIQUÉ

Publicaties: <http://www.nbb.be>

Voorstelling van het Financial Stability Review

Een van de belangrijkste gevolgen van de mondialisering van het financiële systeem is dat de marktdeelnemers veel sneller dan voorheen reageren op gemeenschappelijke informatiebronnen. Dit verhoogt het risico op collectief gedrag dat, hoewel gerechtvaardigd op individueel vlak, systemische problemen zou kunnen veroorzaken zodra een groot aantal instellingen het gelijktijdig gaat vertonen. In deze nieuwe omgeving groeit de behoefte om het micro-prudentiële toezicht, dat toegespitst is op de weerbaarheid van individuele financiële instellingen, aan te vullen met een macro-prudentiële analyse, aan de hand waarvan men meer algemene ontwikkelingen tracht op te sporen die de globale financiële stabiliteit in het gedrang kunnen brengen.

In België zullen zowel de coördinatie als de integratie van die twee specifieke benaderingen sterk worden vergemakkelijkt door de recentelijk tot stand gebrachte institutionele toenadering tussen de centrale bank en de toezichthoudende autoriteit. Tijdens de laatste twaalf maanden zijn de banden tussen deze instellingen nog verder aangehaald. Enerzijds zijn de Commissie voor het Bank- en Financiewezen en de Controledienst voor de Verzekeringen samengesmolten tot de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen (CBFA). Anderzijds is een Comité voor Financiële Stabiliteit opgericht, waarin de leden van de directiecomités van de Nationale Bank van België en de CBFA zitting hebben om aangelegenheden van algemeen belang, zoals de coördinatie van het crisisbeheer of de invoering van een business continuity plan, beter te organiseren.

Hoewel besmettingsmechanismen binnen het financiële systeem de indruk kunnen wekken zich zeer snel te ontwikkelen, zijn ze vaak het eindstadium in een geleidelijk en soms over een vrij lange periode tot stand gekomen proces. Dit scenario toont aan hoe belangrijk, maar ook hoe moeilijk, de preventieve rol van de macro-prudentiële analyse is. Dit thema wordt behandeld in het eerste deel van dit Financial Stability Review (FSR), dat gewijd is aan een algemeen overzicht van de financiële situatie. De zwaarste bedreigingen voor de stabiliteit van het systeem lijken de laatste tijd te zijn afgenomen. Het is echter precies in dit betere, ogenschijnlijk gunstigere klimaat dat de financiële instellingen doorgaans minder alert worden voor risico's. De beste manier om te voorkomen dat risico's zich materialiseren, bestaat erin het systeem nauwlettend op te volgen en de marktdeelnemers aan te moedigen om doeltreffende instrumenten en procedures voor risicobeheer aan te wenden.

Hoe dan ook zijn risico's onlosmakelijk met de bancaire activiteit verbonden. Het is dan ook zaak een compromis te vinden tussen de bekommernis van de toezichthouders voor financiële stabiliteit en de doelstellingen van de aandeelhouders. Tevens kunnen aandeelhouders en bestuurders binnen eenzelfde financiële instelling een verschillende risicogeneigdheid aan de dag leggen. Een goed systeem van checks and balances moet worden opgezet tussen banktoezicht, regelgeving en deugdelijk bestuur van de banken. Het kader waarin deze delicate oefening moet plaatsvinden, wordt beschreven in een eerste thematisch artikel van dit FSR.

De vier andere artikels kunnen worden ingedeeld in twee groepen, die gewijd zijn aan twee voor banken belangrijke risicocategorieën, namelijk krediet- en renterisico's.

In België werd de kredietrelatie tussen banken en bedrijven traditioneel gekenmerkt door een hoge graad van continuïteit. De meeste ondernemingen doen een beroep op een zeer beperkt aantal kredietinstellingen voor hun externe financiering. Door die stabiele langetermijnrelaties met hun bedrijfscliënten, en in het bijzonder met de kleine en middelgrote ondernemingen (KMO's), kunnen de Belgische banken de specifieke problemen inzake asymmetrische informatie in de kredietrelaties met kleine bedrijven beperken. In een artikel in dit FSR wordt nagegaan of er zich recentelijk enige structurele veranderingen hebben voorgedaan op de markt voor bedrijfskredieten van de Belgische banken en, meer bepaald, wat de voornaamste variabelen zijn die het aantal door de KMO's aangegane bankrelaties zouden kunnen bepalen.

Tezelfdertijd schakelen grotere ondernemingen steeds meer over op marktfinanciering als mogelijk alternatief voor bankkredieten. De uitgiften van bedrijfsobligaties en commercial paper nemen toe, terwijl de banken zelf gebruik kunnen maken van die nieuwe markten om een deel van hun kredietportefeuille uit de balans te verwijderen via effectisering of aan de hand van kredietderivaten. Bijgevolg hebben de financiële markten toegang tot nieuwe prijsindicatoren aangezien nu kredietspreads beschikbaar zijn voor een ruimer scala aan risico's. Het is echter zo dat zelfs binnen een welbepaalde kredietwaardigheids categorie die spreads niet vaststaan, maar vrij sterk kunnen schommelen. In een derde artikel in dit FSR wordt empirisch gemeten wat de hoofddeterminanten van die veranderingen zijn.

Gelet op de omvang van de looptijdtransformatie door banken is het opmerkelijk dat de renterisico's slechts voor een zeer klein deel gedekt zijn door kapitaalvereisten. Conform de Bazel I-regels zal Bazel II enkel formele beperkingen opleggen in verband met de renterisico's die voortvloeien uit de handelsportefeuille. Er bestaan immers geen internationaal overeengekomen formele kapitaalvereisten met betrekking tot het renterisico uit de traditionele bancaire activiteiten, deels vanwege problemen in verband met het kwantificeren van de opties inherent aan de deposito's die een aanzienlijk deel van de intermediatie-activiteiten van de banken financieren. Dit betekent niet dat die risico's niet worden opgevolgd. Toezichhouders hebben een aantal off-site instrumenten ontwikkeld die op hun beurt en in voorkomend geval aanleiding kunnen geven tot meer grondige inspecties ter plaatse. Deze individuele beoordeling van het renterisicoprofiel van elke instelling, door nationale toezichthouders, zal deel uitmaken van de tweede pijler van Bazel II. De problemen die zich voordoen bij de meting van de renterisico's en de door de toezichthoudende autoriteiten gehanteerde instrumenten worden geanalyseerd in een vierde artikel.

De individuele instellingen zelf passen via hun ALM-procedures (Asset and Liability Management) geavanceerde technieken inzake renterisicobeheer toe. Ze doen in het bijzonder een beroep op uiteenlopende indekkingsmechanismen, zowel voor individuele posities als op meer globale portefeuilles, door middel van de zogenaamde macro-hedging. De procedures voor het gebruik en de rapportering van die instrumenten zullen sterk worden beïnvloed door het nieuwe International Accounting Standards-boekhoudsysteem (IAS) dat alle Belgische banken voor hun geconsolideerde rekeningen zullen moeten toepassen. Met name de IAS 39-norm zal nieuwe waarderingsregels invoeren, onder meer teneinde afgeleide producten in de balansen van de banken op te nemen. Hoewel deze norm nog niet volledig is uitgewerkt, bereiden de grote banken de implementatie ervan al actief voor. Het laatste artikel van dit FSR illustreert aan de hand van een voorbeeld hoe een bank de impact van de nieuwe regels op de volatiliteit van haar resultaten zou kunnen temperen zonder haar ALM-positie te wijzigen.

<http://www.nbb.be>